

ПОСЛЕДЊА ПРИЧА

Мртва дрва

Пробудио сам се са звуком моторне тестере. Значи, у Бањи сам.

Чудно је то. Посве сам сигуран да сам нетом био на неком другом, далеком месту. Но, када се приближим њеним вратима, све се разјасни. Прислањам уво, не чују се ни црви из старог ормара.

Отварам врата која, знам добро, шкрипе, али тако да их спрва привучем јако себи, потом одигнем кваку увис, а онда брзо надоле – једини начин да се не огласе.

Спава. Уснула, налик је уморном анђелу. Анђелу који се сву ноћ рвао с демонима.

Одлазим на терасу и гледам у гомилу иструганих дрва. Секира је, знам, у шупи.

Цепам цепаницу по цепаницу, док су још сирове. Млада буквина, али из сваке треће испадне покоји бели цревасти чланковити црв.

Цепам. Цепам цепанице и мислим.

Да ли ће која од њих стићи да је огреје.

Тераса. У Бањи

Тераса у Бањи. Жмурим.

Моторне тестере дозивају се. Комшије спремају дрва за зиму, кажу биће најгора од свих.

Када тестере утихну, врапчја скупштина се отвара.

Онда се чује покоји лавез, озбиљан, свечан, понеки разигран, кевтав. Млада комшиница дозива дете. И као да наједном слушам њен глас како извикује моје име, дозивајући ме на ручак.

Липа пред кућом шуми. Ветар се у њу заплете и никако да нађе излаз. Још увек то није шум јесени, али, ту је, на прагу, сваког часа ће.

У крошњи се крије једна сврака и свако мало огласи се. Најављује госта.

С комшијског прозора оглашава се радио. Пусту народњак. Али, убрзо, стишава се. А онда се зачује и свађа око радио-станице.

Неко протутњи мотором. То је поштар, још га једино он вози, с торбом на леђима у којој су пензије и рачуни. Писма више нико не шаље.

Кад тестере сасвим утихну, зачује се једноличан звук секире, равномерно, као сат, као срце. Ток, ток, ток...

Склопим очи и мислим.

Ништа од овога она ускоро неће чути.

Моја мајка читалац

Тераса. У Бањи.

Знаш, каже она, почела сам да читам твоју књигу.

О, откуд то, мислио сам да си одавно престала да их читаш.

Ето тако, узела сам ову последњу. И мислим, мислим да не би требало да пишеш.

Па то је веома озбиљан суд. А зашто?

Много си мрачан. И депресиван. Мислим, пиши ако већ мораш то да радиш, али бар немој да објављујеш. Стигла сам до стоте странице. И даље нисам могла.

Ушао сам у собу, узео књигу с бумаркером на стојој страници. Која је почињала овако: *Мајци су прво одсекли леву дојку. После неколико месеци и десну. Заједно са лимфним чворовима. Дојке које су ми некад биле једина храна.*

Мајке би требало слушати, помислио сам и склопио књигу.

Сестра моје мајке

Патронажна сестра обесила је боцу с раствором у коме је коктел лекова и она је лагано уснула. У руци, на стомаку, држала је моју прву књигу, с кажипрстом забоденим у њу.

Полако сам је извукао и отишао на терасу. Била је отворена на причи која се зове – *Мајка*.

Прича написана двадесетак година раније говори о пупчаној врпци између сина и мајке. Врпци која се из године у годину тањи и нестаје.

А испод књиге што је лежала који тренутак раније на њој, било је ћебе. Испод ћебе-та пиџама, испод пиџаме газа натопљена јодом. Испод газе цветала је рана на пупку – знак сестре Мери Џозеф.

Један од најређих облика канцера.

Моја мајка и Марсел

Наједном схватим, седећи на тераси и снатрећи, да никада није прочитала *Ушраћању за изгубљеним временом*.

Какав сам ја то син који није ни покушао да наговори своју мајку да прочита једну од најважнијих књига икада написаних.

(И тада схватим како су моје књиге у поређењу са Прустовим само пуко изгубљено време. А, ето, она ни њих није могла...)

И схватим како сам мали и ништаван у односу на Марселов однос према мајци коју је обожавао.

Ја се својој никада нисам чак ни дивдио. Да јесам, можда сам могао написати нешто попут *Трајања*, овако...

Кад се све сабере, причице су то о неким смртима људи којима се смрт касније заиста и догодила. Мада, та моја вајкадашња слутња нонсенс је сама по себи, јер смрт се, на крају, догоди, пре или касније, свакоме.

Моја мајка путник

Када је болест већ поодмакла, седели смо и гледали телевизијски канал *Travel* и ја сам се сетио да су најдаље тачке до којих је допрла биле Трст на западу и Солун на југу.

Како је још увек била, макар споља, солидног здравља и кретала се без проблема, упитао сам је да ли постоји место где би волела да оде.

Поменула је, зачудо, село у којем се родио њен свекар којег је познавала неко врло кратко време, село необичног назива што се налази у околини Ивањице, Ерчеге.

Не, мислио сам на неко место било где на свету где би волела да одеш, било где, разумеш? Аљаска, Тахити, Перу, Непал...

Био сам спреман да је одведем до места на глобусу које ми покаже. У машти сам пролазио с њом кроз неке обично ледене пределе. Понекад бих отишао толико далеко да сам замишљао како јој на том путу саопштавам о врсти болести, о томе како су шансе врло мале, и о томе како би она реаговала.

Те потом како се путовање одједном уруши и постане бесмислено...

Не, нема таквог места, рекла је.

Како може бити да неко ко је тако мало пропутовао нема жељу да оде било где, питао сам се дуго, седећи на тераси.

А онда сам, касније, схватио: имала је жељу да на једно место не мора да оде. О томе је она тада мислила.

Да остане ту, макар вечито на истом месту, само да не мора ићи онамо.

Моја мајка филозоф

Код осталих пацијената колоноскопија траје пола сата, уврх главе један школски час, у њеном случају безмало два сата.

Љуби медицинске сестре када јој говоре да је налаз у реду, да нема рака на дебелом цреву.

Не могу да гледам ту њену еуфорију, окрећем се ка зиду. Она не зна како је много боље да је ту, на дебелом цреву.

Увек је показивала надареност за хипохондрију. Притисак је мерила више пута на дан. Након ране смрти њеног брата била је уверена да ће и она умрети од високог притиска. Ампула с нитроглицерином вазда је лежала у новчанику. Када се њено срце први пут затрчало, престала је и да пуши.

Плакала је уз готово сваки филм који је одгледала. Сада, када зна колико је озбиљно болесна, не плаче. И ни на шта се не жали.

Никада није прочитала ниједно филозофско дело. А сада, ето, практикује стоицизам.

Моја мајка мува

Када је Богдану умро отац, отишао сам на саучешће. У његовој соби, с махом филозофским делима, у ковчегу је лежао манично депресивни отац, коначно миран, спокојан.

Бејаше неки летњи месец, прозор отворен, а на полици с књигама непомично је чучала богомољка. И надзирала.

Сутрадан, када упоасмо Богдановог оца, видех је на ископаној земљи. Опет надзире.

Тад помислих како мора бити да се душа Богдановог оца преселила на неко време у богомољку.

Од онда пратим да ли се на сахрани нека животиња упадљиво појављује.

Када упоасмо бабу и вратисмо се кући, једна грлица, иако се децембар беше преполовио, дакле време кад јој није, упорно се враћала у двориште, упркос оцу који је неколико пута гонио, све док сам није схватио о чему се ради.

Када сам, оно онда, и њега упоао, на гробу су се појавиле две-три мачке.

И затим сам редом везивао особу с неком животињком: на сахрани тетке Милице, по Божићу, око гроба летеле су осице, кад им време није. Кад упоасмо Станку, жену из комшилука, око ногу њеног сина јединца нервозно се вртела једна мачка. Иако ју је син гурао од себе, она му се упорно привијала.

Мислио сам, седећи на тераси, у шта ли ће она прећи.

А онда су се, изненада, иако је одавно већ захладнело, појавиле муве. Никада, ни у пољском клозету, ни у штали нисам видео толико мува на једном месту.

Летеле су по кући не смирујући се, а потом су, наједном, око четрдесетог дана, нетрагом нестале.

Моја мајка рак

Није било нумеролога, пророчице, белог мага ком се није барем једном јавила. Од мене је невешто крила све те коверте са наталним картама, нумеролошке анализе, разна гатања у карте, гледања у кафу, вечите календаре. Пред сваки крупнији догађај, консултвала би се с некима од њих. Комплет тарот карата чукао је у кућној хаљини увек спреман.

Једном сам затекао неку женицу како рудари по дворишту. Трагала је за уроком закопаном дубоко у земљу.

Једном је у шпајзу прикривала флашу с водом и записом од хоџе. Папир на којем је био запис данима се растапао, вода је на крају променила укус неподношљиво баздећи.

А комшиница Дана испијала је редовно кафу с њом гледајући на крају у данце пред сваки значајнији догађај.

Седео сам на тераси снатрећи када је поштар зауставио мотор испред куће, извадио повећи коверат и уручио ми га без речи.

На њему је писало њено име, презиме, подзнак и знак.

Рак.

Моја мајка блогерка

Тај лаптоп остао је код ње крајем једног лета када сам купио нови. На њега сам сасвим заборавио. А онда се ниоткуда појавио, иако је заправо све време био ту.

Отворио сам га и по иконицама схватио да га је користила. Никада о томе нисмо разговарали, никада није био укључен у мом присуству, никада ми неће бити јасно

како је научила да га користи. Знам да јој само куцање није било страшно, та цео живот радила је као секретарица, али мора да је постојао неко ко је свему томе научио.

Ушао сам у историју захтева на Гуглу и пронашао термине као канцер, као рак панкреаса, хемотерапија, знак сестре Мери Џозеф...

Јављала се на многим форумима. По датумима схватио сам да је знала о којој се болести ради много пре мене. И да је много боље од мене то сакривала.

Из доконости укуцао сам њено име на Гуглу, нешто што ми никада пре није било ни на крај памети да урадим, и пронашао тамо мртву мајку.

Имала је чак и свој блог. Неколико постова стигло је после њене смрти, тим људима није имао ко да јави.

Тако је на чудан начин продужен њен живот. На интернету.

Нашао сам и неколико особа с њеним именом на Фејсбуку, отварао један по један профил док нисам наишао на њен.

Покушао сам с неколико шифара, мојим именом, пре свега, па њеним надимком из ране младости, како сам је последњих година и сам звао, али није успевало.

И тек сутрадан, за ручком, седећи сам за столом, сетих се како је знала, некада давно, да ми каже док халапљиво једем: Наједи се, Наједи, играјући се заправо анаграмом мог имена.

Најед је била шифра за њен Фејсбук.

Никада своје сину није послала захтев за пријатељство.

Али сам се сетио да је само неколико дана раније, док смо седели на тераси, поминула да ето, не постоји захтев за родитељство, што тада нисам разумео.

Ципеле моје мајке

И читав живот провела је, што се оно каже, у тесним ципелама.

Родила се усред светског рата, у доба највеће немаштине, девет гладних уста није могла да намири воденица на Грузи. Могла би, да није било и њених осталих једанаест власника. Свршила је школу коју није желела, добила службу коју није волела, вољени муж преобратио се у пијаног мужа. Увек је радије испуњавала вољу фамилије него што би угодила сопственим жељама. Изгубила је један мушки плод пре но што је мене изврцала...

О томе размишљам док о њен ковчег трескају грудве земље с којом се сједињује и у прах се претвара.

О њој размишљам испод све те земље која нараста и тежа, о њеним отеклим ногама на које сам на једвите јаде претходног дана навукао црне, тесне ципеле.

О томе како је сахрањена баш у њима, наранџастој блузи и сукњи боје петролеја. У три ствари што их је сама одабрала. Три ствари које се помињу и у роману, у оном поглављу које није дочитала.

О ишчезлом времену размишљам које се не може вратити. И о заваривању како је то могуће.

О завету да после тачке на крају ове реченице никада више не напишем ниједну.